

10.11.2010

OHJEITA SYÖPÄLÄISTEN TORJUNTAAN

Espon seudun ympäristöterveyteen tulee ajoittain ilmoituksia syöpäläisistä (luteet, kirput, täit). Syöpäläisiksi nimitetään hyönteisiä, jotka tarvitsevat verta ravinnokseen. Syöpäläiset kulkeutuvat asuntoihin mm. ihmisten, vaatteiden ja huonekalujen mukana tai jopa lintujen pesistä. Ne elävät asunnoissa, vaatteissa sekä ihmisten ja eläinten karvoissa tai iholla. Yleensä huono hygienia ja siivottomuus lisäävät syöpäläisten esiintymistä.

Syöpäläisiä tulee ryhtyä torjumaan, heti jos niistä on viitteitä (esim. puremajäljet). Ensin tulee selvittää, mistä näitä löytyy. Liinavaatteet ja tekstiilit tulee pestä vähintään +60°C ja patjat ja sängyt tulee imuroida (hävitä pölypussi). Myrkyttäminen suoritetaan tuhohyönteissumutteilla purkin käyttöohjeiden mukaisesti. Mikäli kotikonstit eivät riitä, tulee ottaa yhteyttä isännöitsijään tai tuhohyönteismyrkytyksiä tekevään yritykseen.

Lude

Lude on noin puolen senttimetrin pituinen, leveä ja litteä, siivetön hyönteinen. Munien ja täysikasvuisten kanssa samaan aikaan esiintyy erikokoisia toukkia, jotka eroavat aikuisista vain kooltaan. Luteet lisääntyvät mielellään vuoteissa, rakenteiden halkeamissa tai koloissa, listojen raoissa ja taulujen taustoilla. Niiden esiintymisen huomaa helpoiten tummista ulosteläiskistä liinavaatteissa. Päivisin luteet ovat piilossa, mutta yöllä ne imevät ihmisestä verta 7-10 päivän välein. Viileässä luteet voivat paastota useita kuukausia.

Luteiden olinpaikat tulee käsitellä torjunta-aineilla noin kuukauden välein ainakin kolme kertaa. Torjunta on kuitenkin parasta antaa ammattilaisten hoidettavaksi, jotta mahdolliset piilopaikat tulevat kunnolla käsitellyksi. Tekstiilit tulee pestä vähintään +60°C. Luteet kuolevat kahdessa tunnissa -17°C ja tunnissa -18°C. Jos luteita on pesiytynyt runsaasti sänkyyn tai sohviin, tulee ne hävittää kokonaan. Mikäli nämä toimenpiteet eivät ole poistaneet ludeongelmaa, tulee myrkytykset laajentaa koskettamaan myös naapuriasuntoja.

Täit

Täit ovat 2-3 mm mittaisia, pitkänomaisia ja väriltään vaalean harmaita. Päätäi kiinnittää munansa, saivaret, hiuksen tyveen. Täysikasvuinen ja toukat elävät päässä ja ne imevät verta kaksi kertaa vuorokaudessa. Täit leviävät helposti ihmisestä toiseen silloin, kun hiukset tai päähineet ovat kosketuksessa toisiinsa. Apteekit myyvät täishamppoota ja -kampoja. Pesu suoritetaan purkin ohjeiden mukaan. Päätäitä torjuttaessa on syytä käsitellä samalla kertaa kaikki perheenjäsenet. Vaatetai munii vaatteisiin, joissa se pääasiassa viihtyy. Iholla se käy ruokailemassa. Saastuneet vaatteet pestään vähintään +60°C.

Kirput

Monilla eläinlajeilla on oma kirppulaji, mutta tietyn isäntäeläimen kirppu voi purra myös muita eläimiä ja ihmistä. Ihmisen kirppua ei nykyään tavata Suomessa. Myöskään kissan- ja koirankirppua ei Suomesta ole tavattu vuosikymmeniin. Erityisesti keväisin ja syksyisin epidemialuonteinen puremajälkien ilmestyminen on lähes aina lintukirppujen aiheuttama. Ihmisen kohdatessaan ne tyypillisesti muodostavat jonomaisten pienten puremien rykelmän usein niveltaipeisiin. Itse kirppuja ei yleensä havaita lainkaan, sillä ne ovat pieniä ja nopealiikkeisiä. Pihapiirin pesäpöntöt on puhdistettava talvella ennen kirppujen kuoriutumista kotelostaan keväällä. Pesän jätteet on syytä hävittää polttamalla. Rakennuksessa olevat linnunpesät on syytä hävittää pesimäajan ulkopuolella.